

รายงานผลการตรวจสอบที่ ๓๐๒ /๒๕๕๗

เรื่อง สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ กรณีอ้างว่ากรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทำการเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน และขัดต่อทบัญญัติมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ร้องได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๔๖๓/๒๕๕๕ ว่า กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทำการเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนโดยเฉพาะสิทธิด้านสุขภาพ โดยเฉพาะพฤติกรรมและธรรมาภิบาลของอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในฐานะเลขานุการการประชุมระดับสูงเพื่อพิจารณาเตรียมเปิดการเจรจาการค้าเสรีของไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิของผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข แล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องผู้ถูกร้องอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากได้จัดให้มีการประชุมหารือและรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และดำเนินการรวบรวมผลการศึกษา และข้อมูลร่วมกันพิจารณาให้ข้อคิดเห็นทั้งเชิงกว้างและลึก พร้อมกำหนดว่าข้อมูลด้านใดยังไม่เพียงพอ จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อคิดเห็น เสนอต่อคณะเจรจาเพื่อใช้ในการประกอบการจัดทำท่าทีการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ซึ่งถือเป็นขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นไปตามมาตรา ๑๙๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกระบวนการขั้นตอนการเจรจายังอยู่ในช่วงระหว่างดำเนินการซึ่งยังไม่เสร็จสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการดำเนินการตามแนวทางในการยอมรับข้อตกลงท่าทีการเจรจาที่ยืดหยุ่น และต้องยอมรับข้อผูกพันที่มากกว่าทริปส์ (TRIPs) หรือยอมรับทริปส์ผนวก (TRIPs Plus) ที่จะมีแนวโน้มเกิดการผูกขาดข้อมูลยา (Data Exclusivity) ซึ่งอาจทำให้มีภาระในค่าใช้จ่ายเรื่องยาภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นประเด็นที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อห่วงใยในการจัดทำ การเจรจาตกลงทางการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหภาพยุโรปดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. กำกับดูแลและมอบหมายให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและกรมทรัพย์สินทางปัญญา ดำเนินการในเรื่องการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ที่ต้องให้เป็นไปตามหลักการของมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะหลักการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างเหมาะสม และเพียงพอ

๒. ดำเนินการให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและกรมทรัพย์สินทางปัญญานำเสนอข้อมูลโดยละเอียดในทุกด้านต่อรัฐบาล เพื่อใช้กำหนดท่าทีในการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศสูงสุด โดยคำนึงถึงสิทธิของประชาชนด้านสุขภาพ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อกังวลในประเด็นดังกล่าว และเห็นว่าประเทศไทยควรมุ่งส่งเสริมการผลิตยาโรคใช้ภายในประเทศ เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการนำเข้ายา และคุ้มครองสิทธิของผู้ป่วยให้สามารถเข้าถึงการรักษาโรคได้อย่างทั่วถึง

๓. จากข้อมูลที่ได้รับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเป็นห่วงกังวลในการเจรจาทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป หากมีการเจรจาจนนำไปสู่การลงนามความร่วมมือเป็นผลสำเร็จ และยอมรับข้อผูกพันที่มากกว่าทริปส์ (TRIPs) หรือยอมรับทริปส์พลวก (TRIPs Plus) ซึ่งจะทำให้ผลประโยชน์ของประเทศชาติเกิดความเสียหายและอาจส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายรักษายาโรคที่มีราคาสูงเกินไป เพราะจะทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงการรักษาอาการของโรคได้อย่างทั่วถึง และส่งผลกระทบโดยรวมของทั้งประเทศได้ จึงขอให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศจัดทำประชาพิจารณ์ถึงผลดีและผลเสีย ว่าประเทศไทยจะมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบในด้านใดบ้าง และการตัดสินใจของรัฐบาลจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ระบุไว้ว่า “คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” โดยเปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างทั่วถึง